

BAB III

MÉTODE PANALUNGTIKAN

Métode panalungtikan asalna ti bahasa Yunani, nya éta *methodos* anu hartina “cara atawa jalan”. Métode mangrupa cara nu sistematis pikeun ngahontal tujuan anu dipikahayang. Hubunganna jeung kagiatan ilmiah, metodé patali masalah jeung cara gawé pikeun maham objék nu jadi targét éta élmu. Ku kituna, métode bisa dihartikeun salaku cara pamarekan, obsérvasi, ngajéntrékeun hiji hal ku cara ngagunakeun téori. Dina harti nu heureut, métode téh ngan sakur patali jeung rarancang panalungtikan nu ngawengku prosedur, ngumpulkeun data, jeung téhnik analisis data. Dina harti jembar, métode panalungtikan mangrupa cara jeung prosedur nu sistematis jeung *terorganisir*, pikeun nalungtik hiji masalah nu tujuanana pikeun nangtukeun informasi nu dipaké minangka solusi keur éta masalah. Cara nu dimaksud nya éta ku cara nangtukeun métode ilmiah nu ngawengku ti sababaraha léngkah (Silalahi, 2010, kc. 12-13).

Salasahiji cara pikeun ngahontal tujuan panalungtikan nya éta ku ayana métode panalungtikan. Luyu jeung judul panalungtikan sarta rumusan masalahna, métode panalungtikan nu dipaké dina ieu panalungtikan nya éta métode déskriptif. Nurutkeun Tan dina Silalahi (2010, kc. 29) nétélakeun yén panalungtikan nu ngagunakeun métode déskriptif miboga tujuan ngagambarkeun sacara jénté ngeunaan sipat-sipat individu, kaayaan, tanda-tanda, atawa hiji kelompok.

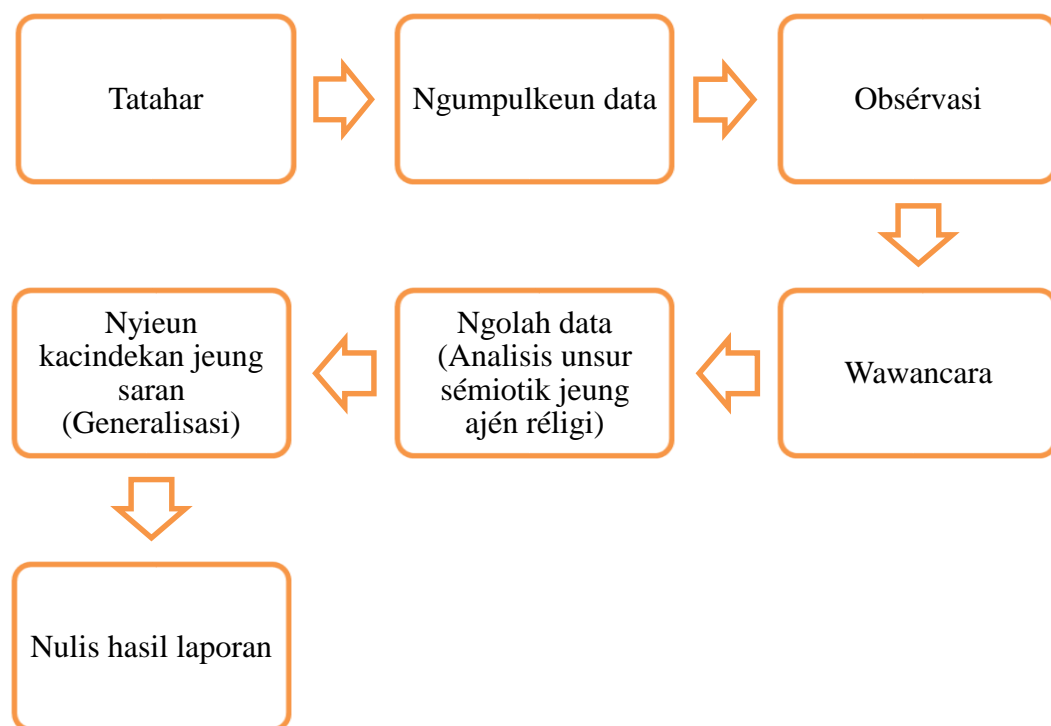
Nurutkeun Arikunto (2013, kc. 3) Istilah déskriptif asalna tina basa Inggris *to describe* anu pihartieunana ngabejerbeaskeun arawa ngagambarkeun hiji hal, misalna kaayaan, kondisi, situasi, kajadian, jeung sajabana. Ku kituna nurutkeun Arikunto (2013, kc. 3) nétélakeun yén nu dimaksud panalungtikan deskriptif téh nya éta panalungtikan anu ngabogaan tujuan pikeun nalungtik kaayaan, kondisi atawa hal lianna anu geus disebutkeun, anu hasilna dibejerbeaskeun dina wangun laporan panalungtikan.

Métode déskriptif mangrupa hiji métode panalungtikan anu miboga tujuan pikeun méré gambaran ngeunaan réalitas hiji hal sacara objéktif, nya éta ngeunaan objék nu ditalungtik. Ieu métode téh mangrupa istilah umum nu ngawengku rupa-rupa téhnik déskriptif, di antarana ngajéntrékeun, nganalisis, jeung

ngelompokkeun kalawan téhnik survey, wawancara jeung obsérvasi. Dina ieu panalungtikan, anu didésripsikeun nya éta Ajén Réligi dina Kasenian Hadro di Désa Bojong Kacamatan Bungbulang Kabupatén Garut (Tilikan Sémiotik).

3.1. Désain Panalungtikan

Désain panalungtikan nya éta rarancang atawa léngkah-léngkah dina prosés ngalaksanakeun panalungtikan. Dina ieu panalungtikan aya tujuh léngkah anu dijadikeun rarancang, nya éta: 1) tatahar, 2) ngumpulkeun data, 3) obsérvasi, 4) wawancara, 5) ngolah data (analisis unsur sémiotik jeung ajén réligi, 6) nyieun kacindekan jeung saran (generalisasi), jeung 7) nulis hasil laporan. Sangkan leuwih jéntré ieu désain panalungtikan baris diébréhkun.

Bagan 3.1
Désain Panalungtikan

3.2. Lokasi Panalungtikan

Dina sub-bab ieu dipedar ngeunaan gambaran umum lokasi panalungtikan. Nu jadi tempat panalungtikan nya éta di Désa Bojong.

3.2.1. Lokasi Géografis

Tempat panalungtikan anu pernahna nya éta di Désa Bojong anu aya di Kacamatan Bungbulang Kabupatén Garut, miboga jarak anu kawilang jauh ti ibukota nagara nya éta 350 Km ti puseur pamaréntahan nagara Indonesia, 150 Km jarak ti puseur pamaréntahan Jawa Barat, 75 Km jarak ti pusat pamaréntahan daérah kabupatén Garut, jeung 5 km jarak ti pamaréntahan kacamatan Bungbulang.

Lega wilayan Désa Bojong nya éta 2.128,420 Ha anu kabagi jadi dalapan bagian di antarana nya éta:

- 1) Sawah satengah irigasi : 176,941 Ha
- 2) Sawah tadah hujan : 169,000 Ha
- 3) Pakampungan : 15,00 Ha
- 4) Taneuh kebon rahayat : 115, 000 Ha
- 5) Taneuh kas déas : 87, 019 Ha
- 6) Taneuh lapang : 1,750 Ha
- 7) Taneuh pakantoran : 1,500 Ha
- 8) Leuweung larangan : 1.562,210 Ha

Désa Bojong diwengku ku 5 kapunuhan, nya éta kapunuhan Bojong, kapunuhan Cilamé, Kapunuhan Cibeletruk, Kapunuhan Babakan, Kapunuhan Ciomas. Jumlah RW aya 11 RW, jeung jumlah RT aya 38 RT.

Table 3.1

Ngaran RW jeung Ketua RW

No	Kampung	Ngaran Ketua RW
1	Bojong	U. Yusup
2	Tenjolaut	Masri
3	Cijangkar	Oding Mulyadi
4	Cilame	Suleman
5	Cibeletruk	Supardi
6	Sukatani	Empy Suparni
7	Rancasalak	Eman Sulaeman
8	Barujaya	D. Hidayat
9	Sukamulya	Suparman

10	Alena	Barnas
11	Ciomas	Dadan

Sumber: Propil Désa Bojong Taun 2015

Tabél 3.2
Ngaran RT jeung Ketua RT

No	Kampung RW/RT	Naran Ketua RT
1	RW 1 /Bojong	
	RT 1 Bojong	Daryana
	RT 2 Cirompang	Agung Prima
	RT 3 Ciputat	Mail
	RT 4 Tegal Putat	Suhandi
2	RW 2 /Tenjolaut	
	RT 1 Tenjolaut	Nana
	RT 2 Rapiak	Hermawan
	RT 3 Cikaleang	Uye
	RT 4 Ciketer	Ojan
3	RW 3 /Cijangkar	
	RT 1 Cijangkar 1	Enjah
	RT 2 Cijangkar 2	Dedi Suryadi
	RT 3 Cigorowong	Warja
4	RW 4 /Cilame	
	RT 1 Cileles	Jajang Nurjaman
	RT 2 Tegaltengah	Sunirman
	RT 3 Cidaun	Agus
5	RW 5 /Cibelentuk	
	RT 1 Cibelentuk	Yaya
	RT 2 Selaawi	Karsana
	RT 3 Batutumpang	Anda
	RT 4 Salegok	Isar
6	RW 6 /Sukatani	
	RT 1 Sukatani	Yahya
	RT 2 Ganea	Adar
	RT 3 Babakan Tipar	Adin
	RT 4 Muara Ranca Bango	Pidin
7	RW 7 /Ranca Salak	
	RT 1 Ranca Salak	Anha
	RT 2 Babakan	E. Tatang
	RT 3 Talagawangi	Usep Gunawan
	RT 4 Cibuninagara	Ohim
8	RW 8 /Barujaya	
	RT 1 Cipetir	Asep Yaya

	RT 2 Batujaya	Ahmad
	RT 3 Niagara	Aben
	RT 4 Cioetey	Bahrudin
9	RW 9 /Sukamulya	
	RT 1 Sukajadi	Usep
	RT 2 Sukamulya	Ida
10	RW 10 /Alena	
	RT 1 Alena	Herman
	RT 2 Carik	Ajun
	RT 3 Sukakarya	Jana
11	RW 11 /Ciomas	
	RT 1 Ciomas	Mail
	RT 2 Wanasuka	Entur
	RT 3 Cibuluh	Asep Dono

Sumber: Propil Désa Bojong Taun 2015

3.2.2. Penduduk

Jumlah penduduk Désa Bojong nepi ka ahir bulan Desember 2014 aya :

4.841 urang anu ngawengku :

Lalaki : 2.530 urang

Awéwé : 2.530 urang

Jumlah KK : 1.552 KK

Sangkan leuwih atra tur jelas, ngeunaan jumlah penduduk Désa Bojong nepi ka tanggal 31 Desember 2014 katitén dina ieu tablél.

Tabél 3.3
Jumlah Penduduk dumasar Jenis Kelamin

No	RW	Lalaki	Awéwé	Jumlah Lalaki jeung Awéwé	Jumlah Kepala Keluarga
1	Bojong	309	376	685	196
2	Tenjolaut	149	218	367	128
3	Cijangkar	315	318	366	164
4	Cilame	215	286	501	142
5	Cibelentuk	282	263	545	171
6	Sukatani	194	189	383	144
7	Rancasalak	271	228	559	189
8	Barujaya	222	229	451	156
9	Sukamulya	83	71	154	64
10	Alena	112	120	232	86

Try Permadi, 2016

AJÉN RÉLIGI DINA KASENIAN HADRO DI DÉSA BOJONG KACAMATAN BUNGBULANG KABUPATEN GARUT

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

11	Ciomas	159	172	331	112
Jumlah		2311	2530	4841	1552

Sumber: Propil Désa Bojong Taun 2015

3.2.3. Pendidikan

Dina widang pendidikan, saluyu jeung kamekaran jaman kiwari, masarakat di Désa bojong kawilang maju, jeung ngalarapkeun tur ngalaksanakeun aturan-aturan pamarentah. Katiten tina klasifikasi pagawé jeung fasilitas perkantoran Désa Bojong anu diwincik ti bulan januari nepi ka ahir taun Desember 2014 nya éta bisa katitén dina ieu tabél.

Tabél 3.4
Klasifikasi pagawé sakola

No	Pagawé	Jumlah
1	PNS	28 jalma
2	GBS	1 jalma
3	TKK	-
4	Sukwan	32 jalma
Jumlah		51 jalma

Sumber: Propil Désa Bojong Taun 2015

Tabél 3.5
Fasilitas Pendidikan jeung Jumlah Siswa/Siswi

No	Sakola	Jumlah Sakola	Jumlah Siswa/Siswi
1	PAUD/TK/RA	8	196
2	SD	5	1057
3	SMP/MTs	3	478
4	SMA/Aliyah	2	74
Jumlah		18	1.805

Sumber: Propil Désa Bojong Taun 2015

3.2.4. Peta Désa Bojong

Try Permadi, 2016

AJÉN RÉLIGI DINA KASENIAN HADRO DI DÉSA BOJONG KACAMATAN BUNGBULANG KABUPATEN GARUT

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

3.3. Sumber Data

Anu dimaksud sumber data dina prosés panalungtikan nya éta subjek ti mana data dicangking. Lamun mah panalungtik ngagunakeun kuisisioner, atawa wawancara dina ngumpulkeun data. Ku kituna, sumber data disebut réspondén, nya éta jalma anu ngarespon atawa ngajawab patalékan-patalékan nu nalungtik, boh patalékan anu di tulis boh anu lisan. (Arikunto, 1013, kc. 172)

Sumber utama tina ieu panalungtikan nya éta kasenian hadro anu aya di Désa Bojong Kacamatan Bungbulang Kabupatén Garut. Éta data téh boh nu patali jeung ajén réligi boh dina prak-parakanana, dumasar wawancara boh ka sesepuh kasenian hadro boh ketua kasenian hadro anu aya di Désa Bojong Kacamatan Bungbulang Kabupaén Garut.

3.4. Instrumén Panalungtikan

Instrumén panalungtikan mangrupa hal penting dina panalungtikan. Ku ayana instrumén panalungtikan, prosés ngumpulkeun data bisa leuwih babari. Instrumén panalungtikan ngawengku sakabéh alat atawa cara anu dipaké pikeun ngumpulkeun data nu diperlukeun. Dina ieu panalungtikan, instrumén anu digunakeun nya éta:

- 1) *Handphone*, minangka instrumén anu kawilang penting tur mangpaat, *handphone* bisa digunakeun pikeun ngarékam nalika wawancara, ngarékam data-data anu aya di lapangan saperti foto jeung video.
- 2) Kaméra digital, digunakeun pikeun ngarékam boh dina wangun video boh dina wangun gambar atawa foto. Hasil tina kaméra digital biasana leuwih alus tibatan hasil tina *handphone*.
- 3) Padoman wawancara, dina panalungtikan padoman wawancara dipaké pikeun nyangking informasi lisan. Padoman wawancara kudu aya sangkan proses wawancara lancar tur nalika ngawawancara narasumber, data naon waé anu diperlukeun bisa dimeunangkeun sangkan saluyu jeung data anu dibutuhkeun.
- 4) Padoman obsérvasi nu dipaké pikeun niténan data lapangan. Dina prak-prakanna panalungtikan padoman obsérvasi dipaké sangkan dina ngumpulkeun data di lapangan leuwih babari sarta bisa milah-milah data mana waé anu penting pikeun ieu panalungtikan.

Tabél 3.6
Padoman Wawancara

Rumusan	Daftar Patalékan
(1)	(2)
Asal-muasal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ti iraha ayana kasenian hadro téh? 2. Saha waé anu mimiti mekarkeun kasenian hadro ka Désa Bojong téh? 3. Naha bet dingaranan kasenian hadro? 4. Naon kasangtukung diadegkeun kasenian hadro?
Pakakas anu digunakeun	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naon waé waditra anu dipaké dina kasenian hadro? 2. Aya katangtuan husus teu, dina maké raksukan (kosrum) pikeun pamaénna? 3. Kumaha parobahan raksukan (kostum) ti baheula nepi ayeuna?
Persiapan jeung prakprakan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Persiapan naon waé anu kudu di siapkeun saméméh pagelaran Hadro dipintonkeun? 2. Lagu naon anu dipaké mirig dina kasenian hadro? 3. Dimana tempat pagelaranna? 4. Iraha kasenian hadro dipintonkeun? 5. Dina acara naon waé kasenian hadro dipintonkeun? 6. Sabaraha lila pintonan kasenian hadro dina unggal pagelaran? 7. Sabaraha jalma anggota kasenian hadro nalika minton? 8. Kumaha tahapan dina prak-prakan kasenian hadro?
Cara Ngamumulé	<ol style="list-style-type: none"> 4. Kumaha carana sangkan ieu kasenian henteu leungit? 5. Kumaha harepan pikeun ieu kasenian kahareupna? 6. Usaha naon waé anu geus dilakukeun ku Dinas Pariwisata jeung Kabudayaan Kabupaten Garut pikeun ngariksa ieu kasenian ?

3.5. Téhnik Panalungtikan

Téhnik panalungtikan nya éta cara nu kudu di lakukeun kalawan ngagunakeun métode anu tangtu, sangkan teu mengpar tina tujuan awal panalungtikanna. Tehnik anu digunakeun dina ieu panalungtikan nya éta téhnik obsérvasi, téhnik wawancara, jeung téhnik Dokumentasi.

8.5.1. Téhnik Ngumpulkeun Data

Dina ngumpulkeun data pikeun ieu panalungtikan, panalungtik ngagunakeun téhnik studi pustaka, jeung métode kualitatif déskriptif, anu sumberna ti masyarakat. Aya tilu téhnik anu dipaké dina ieu panalungtikan, nya éta ieu di handap.

Try Permadi, 2016

AJÉN RÉLIGI DINA KASENIAN HADRO DI DÉSA BOJONG KACAMATAN BUNGBULANG KABUPATEN GARUT

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

1) Téhnik Obsérvasi

Téhnik Obsérvasi nya éta téhnik ngumpulkeun data ngaliwatan cara merhatikeun, niténan, (obsérvasi) anu dibarengan nyatet kaayaan jeung paripolah objék anu ditalungtikna. Jalma anu ngalakukeun obsérvasi disebut “pengobsérvasi” (*observer*), sedengkeun anu di obsérvasina disebut “terobsérvasi” (*observee*) (Fathoni, 2006, kc. 104). Sedengkeun nurutkeun Arikunto (2013, kc. 272) nétélakeun yén nyatet data obsérvasi lain ngan sakur nyatet, tapi ogé ngayakeun tinimbangan tuluy ngayakeun panalungtikan kana skala anu ningkat.

2) Téhnik Wawancara

Téhnik wawancara digunakeun pikeun ngumpulkeun data ngaliwatan prosés tanya jawab jeung jalma anu rék di jadikeun narasumber. Nurutkeun Fathoni (2006, kc. 105) nétélakeun yén wawancara téh nya éta téhnik ngumpulkeun data ngaliwatan prosés tanya jawab lisan nu lumangsung sacara saarah. Nurutkeun Arikunto (2013, kc. 270) nétélakeun yén pédoman wawancara anu loba digunakeun nya éta wangun *semi structured*. Dina hal ieu, mimiti *interviewer* nanyakeun patalékan-patalékan anu geus di susun, terus hiji-hiji di lenyepan dina ngorék katerangan leuwih jero. Ku kituna, jawaban anu dipibanda bisa ngawengku sakabeh variable, ngaliwatan katerangan anu lengkep jeung nyosok jero.

3) Téhnik dokuméntasi

Téhnik dokuméntasi nya éta néangan data anu ngeunaan hal-hal atawa variabel anu ngawujud catetan, transkrip, buku, surat kabar, majalah, prasasti, notulen rapat, lengger, agenda, jeung sajabana (Arikunto, 2013, kc. 274). Téhnik dokumentasi nya éta téhnik anu digunakeun pikeun ngumpulkeun informasi anu mangrupa media gambar. Anu didokuméntasikeun nya éta sakabeh kajadian atawa anu dilaksanakeun dina kagiatan boh pagelaran kesenian atawa wawancara dina prak-prakanana panalungtikan.

8.5.2. Téhnik Ngolah Data

Sanggeus data kakumpul, diteruskeun kana ngolah data, sarta diteuleuman nepi ka meunangkeun ajén réligi anu aya dina kasenian hadro. Anapon téhnik ngolah data dina ieu panalungtikan nya éta ieu di handap.

- 1) Niténan deui data nu geus kakumpul;
- 2) Nganalisis jeung milah-milih dataanu geus ka kumpul tuluy diolah;
- 3) Nganalisis aién réligi anu aya dina kasenian hadro di Désa Bojong Kacamatan Bungbulang Kabupatén Garut;
- 4) Ngadéskripsikeun hasil penapsiran tina wawancara jeung obsrvasi;
- 5) Nyieun kacindekan tina hasil nganalisis ajén réligi anu aya dina kasenian hadro.